

प्रेश वज्जपती

□ घारौ वार्षिकगदिध सर्भेके प्रारम्भ :

२२ वैशाख २०७२ (कठमाण्डौ) (नेपाल पंक्षि संरक्षण संघबाट संरक्षणवदिहरुके □ कटोलीले यहि बैशाख २४ गते देखी गदिधके वार्षिकराजमार्ग ट्रान्स्जेक्ट सर्भेके सुरुवात गर्दैछ □ यस टोलीले तराईके पूर्व-पश्चिम राजमार्ग अन्तर्गत झापाके काँकडभट्टाबाट शुरु गरी कञ्चनपुरके गड्डाचौकी सम्म १०२८ कि.मि.के लामो राजमार्गमा सर्भे गर्नेछ □ राष्ट्रिय नक्का तथा वन्यजनतु संरक्षण विभाग(नेपाल, नेपाल पंक्षि संरक्षण संघ र आर□ सपवि (चक्की दय), यू.केके सहयोगमा यो सर्भे गरिन्छ □ नेपालमा वधिवित रुपमा गदिधके अध्ययन अनुसन्धान तथा संरक्षण कर्यके थालनी सन् २००२ के राजमार्ग ट्रान्सेक्ट सर्वेक्षण देखी भ□ के हो □ प्रत्येकवर्ष गरीने यस सर्भेलाई यस वर्षपनि नरिन्तरता दिईदै छ □ यसै अध्ययनके सहयोगमा नेपालमा गदिधके संख्या घटबढके तथ्याङ्कपत्ता लागानुके साथै गदिधके बासस्थानहरु नयाँ नयाँ स्थानमा पेट्टा पारी□ के छ □ सन् २००२ के सर्वेक्षणमा २०५ वटा गदिधहरु भेटा□ क र सन् २०११ मा आउदा घटेर ६८ वटाके संख्यामा झरेके अध्ययन प्रतविदनमा उल्लेख छ □ संरक्षणवदिले पश्चिम नेपालमा २००९ देखि डंगर गदिधके संख्या घटबढ नभ□ के ठोकुवा गरिहेके छन □ पछिल्लो □ क अध्ययन प्रतविदनमा गदिधके संख्या हस दर १४५ छ जुन पहिलाक वर्षहरुके तुलनामा कम हो □

प्राय यो सर्भे अंग्रेजी महनि मे मा गरिन्छ □ यस कर्यके लागि प्रयोग गरिने गाडी २० कि.मि. प्रत घण्टाके गतिमा राजमार्गमा चलाईन्छ □ यस सर्भेले राजमार्गके दुवैतरि १,००० मटरके दुरी सम्म देखि□ क गदिधहरुके पहिचान गरी रेकर्ड राख्दछ □ यस सर्भेले पूर्व(पश्चिम राजमार्गक अलावा पश्चिमी पहाडी क्षेत्रमा अवस्थति सडकसंजालहरु जस्तै,□ सल्यान, रुकुम, रोल्पा, प्यूठान, अर्घाखाँची, गुल्मी, पाल्पा, स्याङ्गजा, कस्की, तनहु, डोटी, डडेल्धुरा, बैतडी, दार्चुलामा पनि सर्भे गर्ने योजना रहेके नेपाल पंक्षि संरक्षण संघक गदिध संरक्षण अधिका तथा सर्वेक्षणक प्रमुख अनुसन्धाता खडानन्द पौडेलले बताउनुभयो □

राष्ट्रिय नक्का तथा वन्यजनतु संरक्षण विभागले सन् २००९ मा “गदिध संरक्षण कर्य योजना” लागु गरे लगतै, नेपाल पंक्षि संरक्षण संघले समुदायमा आधारित भ□ र पश्चिम नेपालमा त्यस कर्य योजनालाई सफलतापुरवकलागु गर्न मद्दत गरेके नेपाल पंक्षि संरक्षण संघके वरीष्ठ संरक्षण अधिका ईशाना थापा भन्नुहुन्छ □

राष्ट्रिय नक्का तथा वन्यजनतु संरक्षण विभागले सन् २००९ मा “गदिध संरक्षण कर्य योजना” लागु गरे लगतै, नेपाल पंक्षि संरक्षण संघले समुदायमा आधारित भ□ र पश्चिम नेपालमा त्यस कर्य योजनालाई लागु गर्न मद्दत गरेके जानकारी नेपाल पंक्षि संरक्षण संघक प्रमुख कर्यकारी अधिका डा. नरेन्द्रमान बाबु प्रधान भन्नुहुन्छ □ स्थानिय समुदायद्वारा शुरुवात गरि□ के “गदिध सुरक्षा क्षेत्र”ले (खगतगिचभ क्वाभ शयलभ) अहलि नेपालक ४६ वटा जिल्लाहरु समेटी १,०१,१६० वर्ग कि.मि.ओगटेके छ □ यो गदिध सुरक्षा क्षेत्र पश्चिम नेपालक सबै जिल्ला र पुरवक केही जिल्लाहरु सम्म पैल्लि□ के छ □ आज यस्ता क्षेत्रहरु विश्वक संरक्षणवदिहरुक लागि अनुकरणीय, चाँसो र अनुसन्धानक विषय बनेके छन □

दक्षिण □ शायामा सन् १९९० देखि गदिधके संख्या नाटकिय ढङ्गबाट घटिरहेके थयो □ भारतमा १५ वर्षके अन्तरालमा (धुखु) डंगर गदिधके संख्या ९९.९५ ले घटेके देखि□ के छ □ यस्तै, नेपालमा १० वर्षमा गरि□ के अनुसन्धानले पनि डंगर गदिधके संख्या ९९.५ ले घटेके राष्ट्रिय

नक्लिज तथा वन्यजनतु संरक्षण वभिगक इकेलोजषिट गोपाल प्रसाद भट्टराई बताउनुहुन्छ □ नेपालमा पाइने नौ प्रजातकि गदिधमध्ये पाँच प्रजातकि गदिध नेपालबाट मात्रै नभइ र वश्वबाट नै लोप हुने खतरामा छन □ गदिधके अप्राकृतकि वनिशके कारण भेटेरीनरी प्रयोगमा रहेके डाईक्लोपेनेकनै प्रमुख करकतत्व हो भने हाल गदिधलाई हानी नगर्ने डाईक्लोपेनेकने सट्टा प्रमाणति रुपले सुरक्षति मानि के मेलोक्सिक्याम उत्पादन भैसकेछे छ □ अनुसन्धान तथा संरक्षणकर्यबाट केही आशाक करिण देखनि थालेपनि वैज्जानकिहरुले नेपालक चार प्रजातकि गदिधहरु अझै अतिनै संकटापन्न अवस्थामा नै रहेके बताइ क छन् □ पशुउपचारमा प्रयोग गरनि डाईक्लोपेनेकनेपाल, भारत र पाकस्तानमा सन् २००६ मा प्रतविन्धति भइ पनदिक्खणि □ शायिमा यसके कारण अझै पनि गदिध हस भइ क छन □